

32002D0990

L 347/42

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

20.12.2002

KOMISJONI OTSUS,

17. detsember 2002,

milles selgitatakse täpsemalt nõukogu määruse (EÜ) nr 2223/96 lisa A seoses hindade ja mahtude mõõtmise põhimõtetega rahvamajanduse arvepidamises

(teatavaks tehtud numbri K(2002) 5054 all)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2002/990/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

- (3) Majandus- ja rahaliidu saavutamiseks ja järelevalveks on vaja võrreldavaid, ajakohaseid ja usaldusväärseid andmeid iga riigi ja/või piirkonna majanduse struktuuri ja arengu kohta.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 25. juuni 1996. aasta määrust (EÜ) nr 2223/96 ühenduses kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta, ⁽¹⁾ viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 359/2002, ⁽²⁾ ning eriti selle artikli 2 lõiget 2,

- (4) Reaalne, st hinnamuutustega kohandatud majanduslik arvepidamine on riigi majandusliku olukorra ja elar- veseisundi hindamise peamine vahend eeldusel, et sellise arvestuse koostamisel lähtutakse ühtsetest põhimõtetest, mida ei saa mitut moodi tõlgendada. Seepärast tuleks süvendada ja tugevdada nõukogu määruse (EÜ) nr 2223/96 raames antud soovitusi andmete arvutamiseks püsivhindades.

ning arvestades järgmist:

- (1) Määrus (EÜ) nr 2223/96 sisaldab ühiste standardite, määratluste, klassifikaatorite ja arvepidamiseskirjade kontrollraamistikku liikmesriikide arvestuste pidamiseks, et rahuldada Euroopa Ühenduse statistikavajadusi ja saada liikmesriikide vahel võrreldavaid tulemusi.

- (5) Komisjoni 30. novembri 1998. aasta otsuses 98/715/EÜ ⁽⁵⁾ selgitatakse määruse (EÜ) nr 2223/96 lisa A seoses hindade ja mahtude mõõtmise põhimõtetega. Nimetatud otsuses sätestatakse teatavate toodete puhul kasutatavate meetodite liigitus kõige otstarbekamateks meetoditeks, alternatiivseteks meetoditeks, mida võib kasutada, kui kõige otstarbekamaid meetodeid ei ole võimalik rakendada, ja meetoditeks, mida ei kasutata.

- (2) Eri liikmesriikide reaalse sisemajanduse kogutoodangu (SKT) muutumist käsitlevate andmete võrreldavust tuleb parandada nii nõukogu 7. juuli 1997. aasta määruse (EÜ) nr 1467/97 (ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta) ⁽³⁾ artikli 2 ja 16. juuni 1997. aasta Euroopa Ülemkogu stabiilsuse ja kasvu pakti käsitleva resolutsiooni ⁽⁴⁾ rakendamiseks kui ka üldist mitmepoolset järelevalvet silmas pidades.

- (6) Otsusega 98/715/EÜ luuakse teadusprogramm nende toodete jaoks, mille puhul ei ole liigitus kindlaks määratud. Koos liikmesriikidega elluviidava teadusprogrammi töö tulemused on nüüd kättesaadavad. Käesolevas otsuses määratakse kindlaks kõnealune liigitus, võttes arvesse teadusprogrammi töö tulemusi.

⁽¹⁾ EÜT L 310, 30.11.1996, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 58, 28.2.2002, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6.

⁽⁴⁾ EÜT C 236, 2.8.1997, lk 1.

⁽⁵⁾ EÜT L 340, 16.12.1998, lk 33.

- (7) Käesoleva otsusega tuleks ühtlustada hinna ja mahu mõõtmine rahvamajanduse arvepidamises, ilma et see piiraks ühtlustatud tarbijahinnaindeksite kehtivat õiguslikku raamistikku, mis on sätestatud nõukogu määruses (EÜ) nr 2494/95, ⁽¹⁾ ega selle jätkuvat ja edaspidist arengut.
- (8) Käesolevas otsuses sätestatud meetmed on kooskõlas statistikaprogrammi komitee ning monetaar-, finants- ja maksebilansistatistika komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Eesmärk

Käesoleva otsuse eesmärk on selgitada täpsemalt määruse (EÜ) nr 2223/96 lisa A 10. peatükis osutatud hindade ja mahtude mõõtmise põhimõtteid, pidades silmas hindade ja mahtude mõõtmise täiendava ühtlustamise vajadust kooskõlas otsuse 98/715/EÜ artiklis 4 sätestatud teadusprogrammi töö tulemustega.

Artikkel 2

Meetodite liigitus

Käesoleva otsuse I lisas sätestatakse meetodite liigitus selliste toote- ja tehingukategooriate puhul, mille jaoks sellist liigitust ei ole määratletud otsuses 98/715/EÜ, jagades need kõige otstarbekamateks meetoditeks, alternatiivseteks meetoditeks, mida võib kasutada, kui kõige otstarbekamaid meetodeid ei ole võimalik rakendada, ja meetoditeks, mida ei kasutata.

Artikkel 3

Liigituste rakendamise ajakava

II lisas sätestatakse artiklis 2 osutatud liigituse rakendamise ajakava.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 17. detsember 2002

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Pedro SOLBES MIRA

⁽¹⁾ EÜT L 257, 27.10.1995, lk 1.

I LISA

1. MEETODITE LIIGITUS

Käesolevas lisas kasutatakse edaspidi järgmist meetodite liigitust:

A-meetodid: kõige otstarbekamad meetodid;

B-meetodid: meetodid, mida võib kasutada, kui A-meetodit ei ole võimalik rakendada;

C-meetodid: meetodid, mida ei kasutata.

2. MÕNED MEETODITE MÄÄRATLUSED

Mudelhinnad. Selle meetodi puhul sätestatakse üsna üksikasjalikult mudeltoode (tavaliselt varasemate tegelike toodete põhjal) ja seejärel hinnatakse selle koostiselemendid ümber järjestikustel ajavahemikel. Näiteks võiks tuua ehitustööd, mille puhul võib määratleda tüüpilise eramaja ja seejärel hinnata kõik selle maja elemendid (näiteks katuse, vundamendi, köögi) ümber järjestikustel ajavahemikel. Ettevõtlusteenuste puhul võib kasutada standardlepingut (või üldlepingut). Mudelhindade kasutamise põhikriteeriumid on järgmised:

- kasutatud mudelite regulaarne ajakohastamine,
- mudelite representatiivsus,
- tegelikult küsitavate hindade kasutamine, võttes arvesse tootjate kasumimarginaali ja võimalikke tarbija-tele pakutavaid allahindlusi,
- mudeli kujundamine väljundi, mitte sisendi baasil.

Detailipõhised hinnad. Selle meetodi puhul jaotatakse tegelik toode hulgaks võtmeelementideks või -komponentideks ning seejärel vaadatakse järjestikustel ajavahemikel üksikprojektid läbi ja võrreldakse võtmeelemente. On oluline, et elemendid oleksid eraldi kindlaksmääratavad, nende omadusi ja mõju toote lõplikule toimimisele saaks mõõta ja et hinnad oleksid kättesaadavad eri ajavahemike kohta. See meetod erineb mudelhindadel põhinevast lähenemisviisist, sest ideaalset mudelit ei määratleta.

Tasumäärad ja tunnitasad. Mõningatel juhtudel võivad maksed olla seotud töötatud tundide arvu (näiteks juristidel), mitte loodud toodanguga. Sellisel juhul võib hinnaindikaatorina kasutada tariifi (tunni eest makstav tasu). Sarnaselt saab arvutada tunnitasu, jagades kogutoodangu töötatud tundide arvuga.

Tunnitasu ja tasumäära meetodid erinevad palgamäära indekseid kasutavatest sisendimeetoditest selle poolest, et käibesse hõlmatakse tegevuse ülejääk ja muud sisendid, sealhulgas hüvitised töötajatele. Mõlema meetodi puhul kajastuvad tunnis tehtud töö hulga muutused siiski pigem hinnamuutuste kui tootlikkuse muutustena.

Tunnitasu meetodit on kõige parem rakendada väga üksikasjalikul tasemel, määratledes tooted võimalikult üksikasjalikult ja eristades töö eri liike.

Representatiivsed hinnad. Seda terminit kasutatakse meetodite puhul, eelkõige seoses ettevõtlusteenustega, mille raames tootmisettevõtetel palutakse valida mõned tooted, mis oleksid representatiivsed kogu nende toodangu puhul. Aja jooksul jälgitakse kvaliteedimuutuste kontrollimiseks nende toodete eest makstud hindu ja toodete omadusi.

3. A-, B- JA C-MEETODID: TOODANG TOODETE KAUPA

3.1. CPA D raames – Suured seadmed

Peamised siin käsitletavad tooterühmad on laevad, õhusõidukid, rongid, naftapuurplatvormid ja eritööstuste seadmed. Meetodeid, mis sõltuvad täies matus sisendi mõõtmisest ja mille jaoks kasutatakse kohandamata koguseindikaatoreid või mis põhinevad ühiku väärtuse mõõtmisel, peetakse C-meetoditeks.

Mudelhindadele või detailipõhiste hindadele toetuvaid meetodeid peetakse A-meetoditeks, kui on täidetud käesoleva lisa 2. jaotises nimetatud kriteeriumid.

Kaks alternatiivset meetodit, mida võib kasutada:

- *rahvusvaheliste hindade* kasutamise puhul võib tegemist olla B-meetodiga, kui hindu võib pidada representatiivseks liikmesriigi omamaise toodangu (kõige üksikasjalikumal tootetasemel) ja piiriüleste kaubavoo-gude puhul: turud peavad olema konkurentsivõimelised, andmed nõuetekohaselt kihistatud ja kaalutud, vahetuskursi liikumisega kohandamiseks tuleb kasutada sobivat meetodit ja andmed väliskaubanduse kohta peaksid hõlmama kasutatud seadmeid,
- konkreetsete ja jõuliste *kvaliteedi kohandamise* meetodite kasutamise puhul võib tegemist olla A- või B-meetoditega olenevalt majandusharu sobivusest, kuigi ideaaljuhul tuleks neid kasutada koos peamiste varade koostisosadeks jaotamisega.

Laevade puhul on A-meetodiks mudelhindade kasutamine, kui on täidetud käesoleva lisa 2. jaotises nimetatud kriteeriumid.

Naftapuurplatvormide puhul on A-meetodiks detailipõhiste hindadele toetuv lähenemisviis, mille kohaselt määratakse kindlaks platvormi moodulelemendid, eeldusel et elementide suhtes rakendatakse kvaliteedi kohandamist. Komponentide sellist hindamist, mille puhul toimub kohandamine, võttes arvesse ettevõtete marginaale ja tööjõu tootlikkust, käsitatakse B-meetodina, nagu ka rahvusvahelise indeksi kasutamist teatavat liiki (suurte ja moodulkonstruksiooniga) laevade puhul, mille omadused sarnanevad naftapuurplatvormide omadega.

Lennukite puhul peavad kõik kasutatavad meetodid tuginema majandusharu hoolikale stratifitseerimisele ja võtma arvesse koostööprojektidega seotud keerukaid vooge ning USA dollarites noteeritud hindade puhul tuleb meetodeid kohandada vastavalt vahetuskursi muutustele. A-meetoditeks on sellisel juhul mudelhindadele või detailipõhiste hindadele tuginevad lähenemisviisid ning mõlema meetodi puhul peaks kasu olema äritarbijate ülekaalust lennukiturul.

Mudelhinnad ja kvaliteedi kohandamine valikhindade põhjal (st hinnates muude omaduste piirhindu) on rongide puhul mõlemad A-meetodid eeldusel, et kihistus hõlmab vähemalt vaguneid/vedureid ja eri käivitustehnoloogia vorme.

Eriotstarbeliste masinate puhul on A-meetoditeks mudelhindadele või detailipõhiste hindadele tuginevad lähenemisviisid, kuid sobivaid kvaliteedi kohandamise meetodeid võib kohe kasutada siis, kui masinate puhul ei ole võimalik kasutada koostisosadeks jaotamise meetodit.

3.2. CPA 30.02 – Arvutid ja muud andmetöötlusseadmed

A-meetod on deflateerimine tootjahinnaindeksiga, mille puhul kasutatakse sobivat kvaliteedikohandamiskorda.

B-meetoditeks on vähem sobivad tootjahinnaindeksid, näiteks sellised, mille kvaliteedikohandamiskord sobib vähem.

Teine võimalik B-meetod on kasutada USA hedoonilises hinnaindeksis sisalduvat teavet arvutite kohta, eeldusel, et on võimalik tõendada, et see on omamaiste hindade puhul piisavalt representatiivne. Kõige sobivam on sellisel juhul kasutada arvutiomaduste USA hindu omamaiste kogutud hinnaandmete otseseks kvaliteedikohandamiseks. Erinevate üldiste hinnamuutuste või vahetuskursimuutuste arvestamiseks tuleb rakendada asjakohast mehhanismi.

Asendusmeetodid, näiteks muude elektroonikatoodete hinnaindeksite kasutamine, tuleks liigitada C-meetoditeks. Ka ühiku väärtusele toetuvad meetodid on C-meetodid. Ka hinnaindeksid, mille puhul ei võeta arvesse kvaliteedimuutusi, on C-meetodid.

3.3. CPA 45 – Ehitustööd

Sisendiindeksite kasutamist toodangu deflateerimiseks käsitatakse C-meetodina. Mahupõhiseid meetodeid (nt ehitustöö mõõtmine kuupmeetrites või väljastatud ehituslubades) peetakse samuti C-meetoditeks.

Toodanguhinnaindeksite hindamiseks on hulk meetodeid, mille tulemuseks on A- või B-meetod.

Muude ehitiste kui tsiviilotstarbeliste ehitiste puhul:

- tegelikel hindadel põhineva meetodi korral võetakse andmed ajavahemiku jooksul toimunud tegelikest projektidest või kohandatakse pakkumishinnaindeksid vastavalt asjaomasele ajavahemikule ning seda võib pidada A-meetodiks eeldusel, et eri ajavahemikel hinnatud ehitised on otse võrreldavad või kui hindu on kvaliteeti arvesse võttes piisavalt kohandatud, juhul kui võrreldavad ehitised on erinevad. See meetod ei sobi, kui projektid on tõeliselt ainulaadsed,

- mudelhindade meetod, kui on täidetud käesoleva lisa 2. jaotises nimetatud kriteeriumid,
- hedoonilist meetodit, mille kohaselt püütakse määratleda struktuuri kvaliteet selle omaduste põhjal ja võrrelda omadusi hinnaga, võib pidada B-meetodiks.

Tsiviilehituse puhul:

Sellised projektid on üldjuhul suured ja ainulaadsed. Käesoleva lisa jaotises 3.1 sätestatud põhimõtteid ainulaadsete toodete hinnamääratluse kohta võib kohaldada ka selliste projektide suhtes eelkõige selles osas, mis puudutab projekti jaotamist hõlpsamini mõõdetavateks komponentideks. Üksikasjalike hindade kogumist avalike ehitushangete halduskontrolli raames võib pidada B-meetodiks, kui andmed on representatiivsed.

Remondi ja hooldustööde puhul:

B-meetod on see, kui töövõtjalt kogutakse andmeid tunnitaskude või "näidistööde" hinnapakumiste kohta ja selliseid andmeid kasutatakse hinnaindikaatorina.

3.4. CPA 64 – Posti- ja telekommunikatsiooniteenused

3.4.1. Posti- ja kulleriteenused

A-meetodiks on see, kui kasutatakse sobivaid ja representatiivseid tootjahinnaindekseid, mille puhul on arvesse võetud kvaliteedimuutusi. Selleks et tootjahinnaindeks oleks sobiv ja representatiivne, peab see hõlmama kogu pakutavate teenuste skaalat ja võtma arvesse võimalikke allahindlusi.

Kui tootjahinnaindeks ei hõlma kogu pakutavate teenuste skaalat või kui selle puhul ei võeta arvesse võimalikke allahindlusi, on tegemist B-meetodiga. Tõeliselt homogeensete toodete ühikuväärtuse indeksite puhul on samuti tegemist B-meetodiga. Mahuindikaatorimeetodid, mis põhinevad paljude osutatavate teenuseliikide üksikasjalikel indikaatoritel, näiteks eri postitariifide kaupa jaotatud kirjade/pakkide arvul, on B-meetodid.

Üksikasjalike tarbijahinnaindeksite kasutamine muu toodangu kui kodumajapidamiste tarvitava toodangu deflateerimiseks võib olla B-meetod, kui on võimalik tõendada, et hinnasuundumused on kodumajapidamiste ja ettevõtjate puhul sarnased. Kui on teada, et ettevõtjad saavad ostu korral allahindlust või et neile pakutavate toodete valik erineb kodumajapidamistele pakutavast, on üksikasjalike tarbijahinnaindeksite kasutamine ettevõtjate ostude puhul C-meetod.

3.4.2. Telekommunikatsiooniteenused

Toodangu deflateerimine kvaliteediga kohandatud tootjahinnaindeksiga on A-meetod. Tootjahinnaindeksite kasutamine juhul, kui need ei hõlma täpselt samu tooteid või kui ei toimu kohandamist kvaliteedi arvessevõtmiseks, on B-meetod. Ühikuväärtuse indeksi kasutamine tõeliselt homogeensete toodete puhul on samuti B-meetod. Kogu toodangu skaalat kajastavate mahuindikaatorite kasutamine on B-meetod.

Üksikasjalike tarbijahinnaindeksite kasutamine muu toodangu kui kodumajapidamiste tarvitava toodangu deflateerimiseks võib olla B-meetod, kui on võimalik tõendada, et hinnasuundumused on kodumajapidamiste ja ettevõtjate puhul sarnased. Kui on teada, et ettevõtjad saavad ostu korral allahindlust või et neile pakutavate toodete valik erineb kodumajapidamistele pakutavast, on üksikasjalike tarbijahinnaindeksite kasutamine ettevõtjate ostude puhul C-meetod.

3.5. CPA 65 – Finantsvahendusteenused, v.a kindlustuse ja pensionifondi teenused

3.5.1. Kaudselt mõõdetavad finantsvahendusteenused (FISIM)

Et puhtteoreetilisest seisukohast puudub otse vaadeldav hind või kogus, mis oleks FISIMi toodangu puhul tõeliselt representatiivne, tundub FISIMi puhul sobiva A-meetodi määratlemine praegu võimatu. Seepärast peavad FISIMi püsivhindades mõõtmise meetodid toetuma kokkulepetele nii nagu ka FISIMi jooksevhindades mõõtmise meetodid. Seni on FISIMi deflateerimiseks põhimõtteliselt kaks lähenemisviisi (lisaks sisendimeetoditele), mis on mõlemad B-meetodid.

Kõigepealt võiks konstrueerida üksikasjaliku toodanguindikaatori meetodi. Toodanguindikaatorid peavad hõlmama FISIMi aluseks olevaid toiminguid. Võimalikud indikaatorid on näiteks pangakontode arv, laenuade ja hoiuste arv ja väärtus, töödeldud tšekkide arv jne. amas on ettevõtjate turu ja tarbijate turu vahel siiski olulisi erinevusi ning need peavad kajastuma kummagi turu erinevates toodanguindikaatorites. FISIMi väärtus tuleb jaotada eri tegevuste lõikes, et saada toodanguindikaatorite koondamiseks vajalikud kaalud.

Teine meetod on laenude ja hoiuste baasperioodi piirintressimäära kohaldamine laenude ja hoiuste varu suhtes (kasutades üldist hinnaindeksit, näiteks omamaise lõppnõudluse kaudne hinnadeflaator), mis on ümber hinnatud baasperioodi hindade põhjal, nagu kirjeldatud nõukogu määruses (EÜ) nr 448/98 ⁽¹⁾. Selle meetodi puhul ei võeta arvesse tegelikult pakutava teenuse kvaliteedi muutumist. Laenude ja hoiuste varu tuleb deflateerida üldise hinnaindeksiga, et kõrvaldada hinnamuutuste mõju varule. Sel otstarbel võib kasutada järgmisi hinnaindeksid (esitatud sobivuse järjekorras): SKT deflaator, omamaise lõppnõudluse deflaator ja üldine tarbijahinnaindeks.

3.5.2. Muu finantsvahendus kui FISIM

Kui mõne tasulise teenuse jaoks on olemas eri hinnad, on nende teenuste representatiivse kogumi kvaliteediga kohandatud toodanguhinnaindeksi kasutamine deflaatorina A-meetod. Selleks et hinnaindeksit võiks pidada representatiivseks, peab see hõlmama suuremat osa tasuliste teenuste kogu skaalast. Kui tegevused on väga heterogeensed (nt jaepangad, kaubanduspangad ja hoiupangad tegutsevad väga erinevalt), tuleb representatiivsuse huvides valida teenustekogum iga turuosa jaoks. Kui neid erinevusi ei arvestata, on tegemist B-meetodiga. Tootepaketite hinna võib hõlmata ainult siis, kui need sisaldavad kogu turul sarnaseid teenuseid. Vastupidisel juhul on selliste pakettide hinna võrdlemiseks otstarbekas kasutada hedoonilist meetodit või mudelhinna põhinevat lähenemisviisi. Toodangut adekvaatselt kajastavate üksikasjalike mahuindikaatorite kasutamise korral on tegemist B-meetodiga.

Väärtusliste tasude jaoks saab koostada hinnaindeksid, mis kajastavad nii tasumisele kuuluva protsendimäära muutusi kui ka nende aluseks olevate varade (varud või vood) väärtuse muutusi, mille suhtes seda protsendimäära rakendatakse. See on A-meetod. Toodangut adekvaatselt kajastavate mahuindikaatorite kasutamise korral on tegemist B-meetodiga. Eri toodete puhul on sobivad mahuindikaatorid näiteks järgmised:

- vahendite ülekandmise puhul (maksed jms) on ülekannete arv või ülekantavatele summadele toetuv mahuindikaator B-meetod,
- rahafondide puhul on sobivaks indikaatoriks üldise hinnaindeksiga deflateeritud (vastavalt kirjeldusele jaotises 3.5.1) hallatavad summad.

Kapitalirendi puhul võib liisinguhind hõlmata nii teenustasusid kui ka FISIMi. Kui teenustasusid on võimalik FISIMist eristada, võib teenustasu elemendi deflateerimiseks kasutada sobivaid hinnaindeksid, et tegemist oleks A-meetodiga. Toodanguhinnaindeksite kasutamist kogu liisingutoodangu deflateerimiseks tuleks siiski käsitleda C-meetodina, sest sellisel juhul ei ole võimalik FISIMi toodangut asjakohaselt mõõta. Üldise hinnaindeksiga deflateeritud laekumata krediidi väärtus (vastavalt kirjeldusele jaotises 3.5.1) on B-meetodi jaoks sobiv mahuindikaator. Sellisel juhul on kvaliteedi muutus seotud pakutava kapitalirenditeenuse kvaliteediga, mitte alusvara kvaliteedi paranemisega.

Piiratud finantstoodete või -teenuste hulka peegeldavad toodanguhinnad või mahuindikaatorid, sisendimeetodid ja üldise hinnaindeksi kasutamine on C-meetodid.

3.6. CPA 66 – Kindlustuse ja pensionifondi teenused, v.a kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused

Kindlustusteenuste toodangu deflateerimine toodanguhinnastatistika põhjal tundub olevat võimatu. Peamine põhjus seisneb selles, et puudub otse vaadeldav hind või kogus, mis oleks toodangu puhul tõeliselt representatiivne. Seepärast ei ole A-meetod võimalik.

Mahuindikaatori meetod, mille puhul kasutatakse üksikasjalikke indikaatoreid, näiteks poliiside omandamist ja haldamist ja nõuete haldamist, on B-meetod. Selline meetod (mida vahel nimetatakse otseteenuse meetodiks) eeldab väga üksikasjalikke indikaatoreid, mis võtaksid arvesse tootevaliku muutusi.

Üldise hinnaindeksiga deflateeritud nõuete kohandatud eraldiste kasutamine (vastavalt kirjeldusele jaotises 3.5.2) on samuti B-meetod.

Kahjukindlustuse puhul on ka tooteliikide (kodumajapidamine, mootorsõiduk, tsiviilvastutus jne) ja ostjatüüpide kaupa esitatud poliiside arv sobiv kahjukindlustuse mahuindikaator ning seda käsitletakse B-meetodina. Elukindlustuse ja pensionifondide puhul on sellised meetodid C-meetodid.

⁽¹⁾ EÜT L 58, 27.2.1998, lk 1.

3.7. CPA 67 – Finantsvahenduse abiteenused

Kui tasulistel teenustel on eraldi hinnad, on tootjahinnaindeksiga deflateeritud toodang jooksevhindades kindlasummaliste tasude puhul A-meetod, kui kvaliteedimuutusi kajastatakse, või B-meetod, kui kvaliteedimuutusi ei kajastata.

Kui teenuste eest makstakse väärtuseliste tasudega, on mahuindikaatorite kasutamine B-meetod. Sellised mahuindikaatorid võivad sisaldada hulka tehinguid, mis on liigitatud väärtuse põhjal, või tehingute deflateeritud summasid. Kindlustuse abiteenuste puhul on B-meetodiks mahuindikaatorid, mis põhinevad liikide kaupa jaotatud kindlustuspoliisiide arvul või kindlustusmaksete kogusumma hinnaindeksiga deflateeritud kindlustusmaksete kogusummal.

3.8. CPA 70 – Kinnisvarateenused

Kui teenustasuga teenuste puhul on teenustasu osa vara hinnast, hõlmab nõuetekohane hinnaindeks nii teenustasu protsendimäära kui ka majahindade muutusi. Sellisel juhul oleks tegemist A-meetodiga. Tegelike hindade arvestamise asemel võib kinnisvaraagentidel paluda esitada müügihinna näiteks standardelamu kohta. Kõnealune mudelhinna põhinev meetod võib samuti olla A-meetod, eeldusel, et on täidetud käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud kriteeriumid.

Asendusmeetodiks (B-meetodid) võib olla uutesse elamutesse tehtavate investeeringute hinnaindeksi või vara väärtusel põhineva indeksi (majade hinnad) kasutamine.

Müüdud majade arvu või notariaalsete tehingute arvu kasutamine ei ole nii hea, kuid on siiski B-meetod, kui arvud või tehingud on jaotatud majaliikide lõikes (nt vastavalt suurusele).

Elamute üürimist käsitleva osa kohta on tavaliselt olemas tarbijahinnaindeks; sellisel juhul on tegemist A-meetodiga. Ühiskondlike hoonete üürimise puhul on näiteks ametiruumide ruutmeetri üürihinnal põhineva tootjahinnaindeksi kasutamine A-meetod, kui eri liiki hoonete ja nende kvaliteedi kohta on piisavalt teavet.

Kui selle asemel kasutatakse elamute või ühiskondlike hoonete varu käsitlevaid mahuindikaatoreid, on tegemist B-meetodiga. Sellisel juhul võib osutada vajalikuks kohandamine vastavalt üüritud ja omanike kasutuses olevate eluasemete suhtarvu muutumisele.

Ühiskondlike hoonete hinnamuutuste asendamine elamute tarbijahinnaindeksiga on C-meetod, kui ei ole võimalik tõendada, et sellise toiminguga aluseks olevad eeldused on realistlikud.

3.9. CPA 71 – Operaatorita masinate ja seadmete renditeenused ning tarbeesemete ja kodumasinade väljaüürimisteenused

Selliste teenuste puhul on A-meetod tegelike üürihindade kogumine. Lepingu alusel pakutavate teenuste puhul on oluline kontrollida kvaliteedi muutumist aja jooksul. Tuleb märkida, et üüritud eseme (st mitte ainult üüriteenuse) kvaliteedi muutumine peaks kajastuma ka üüriteenuste mahus. Ainulaadsete teenuste puhul on ka käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud kriteeriumidele vastavate mudelhindade kasutamine A-meetod.

Ainult kodumajapidamistele pakutavate teenuste puhul on sageli olemas teave tarbijahinnaindeksi kohta ning sellisel juhul on alushindadega kohandatud tarbijahinnaindeksi kasutamine toodangu deflateerimisel A-meetod. Kui teenuseid osutatakse nii ettevõtjatele kui ka kodumajapidamistele, on tarbijahinnaindeksi kasutamine toodangu deflateerimiseks B-meetod.

Kui puudub jälgitav üüriteenuse hind, võib tegeliku toote hinnaindeksit käsitada B-meetodina.

3.10. CPA 72 – Arvutiteenused ja nendega seotud teenused

Tarkvarapakettide puhul on A-meetodiks deflateerimine asjaomase tootjahinnaindeksiga. Oluline on sobiv kvaliteedikohandamiskord (nt hedooniline).

Vähem sobivad tootjahinnaindeksid on B-meetodid. Lisaks sellele on B-meetod ka vahetuskursi mõju või erinevate üldhinna muutustega kohandatud USA tarkvarapakettide indeksi kasutamine. Hoolitseda tuleks siiski selle eest, et arvesse võetaks uue tarkvara käibeelaskmisaegade erinevusi USAs ja Euroopas.

Tarkvarapakettide tarbijahinnaindeksi kasutamine on toodangu deflateerimise puhul C-meetod.

Kohandatud teenuste puhul (nii riist- kui ka tarkvaraalne nõustamine) tuleb uurida representatiivsetele hindadele rajatud lähenemisviisi (vt jaotis 2) ning sellest võib kujuneda A-meetod. Kui jaotises 2 sätestatud tingimused on täidetud, võib A-meetodiks olla ka mudelhindadele toetuv lähenemisviis. Mudelhindadele toetuva lähenemisviisi tulemust võib kasutada ka oma kulul toodetud tarkvara hinna asendajana (B-meetod), kui on võimalik tõendada, et oma toodetud tarkvara oleks võinud toota ka mõni muu ettevõtja.

Kui teenus seisneb programmeerijate päevatasu eest väljalaenutamises, võib B-meetodina kasutada tariifimäära.

Pidades silmas kvaliteedi muutumise kiiruse erinevusi, on riistvara käsitleva indeksi kasutamine tarkvara deflaateerimiseks C-meetod.

3.11. CPA 73 – Teadus- ja arendusteenused

Teadus- ja arendustegevuse puhul puudub A-meetod. Tegelik toodanguhindade kogumine näiteks uurimisinsituutidelt ega mudelhindade kasutamine ei ole mõistlik, sest ei ole võimalik määrata sama teadus- ja arendustegevuse toodangu hinna kahel järjestikusel ajavahemikul.

Turutoodangu puhul on tariifid ja tunnitasad (vt jaotis 2) B-meetodid.

Teadus- ja arendustegevuse turuväline osa on kollektiivsete teenuste tootmine (vt ESA 95, punkt 3.85). Kollektiivsete teenuste A-, B- ja C-meetodite määratluse kohta vt jaotis 3.13 CPA 75 kohta.

3.12. CPA 74 – Muud ettevõtlusteenused

3.12.1. CPA 74.11 – Õigusabiteenused

Peamiselt kodumajapidamistele mõeldud standardteenuste, näiteks maja ostu-müügi lepingu, testamendi, abielulepingu vms (notariaalsed tehingud) koostamise puhul on sageli olemas fikseeritud tasumäärad, mis sisalduvad sageli ka tarbijahinnaindeksis. Neid tasumäärasid järgiva indeksi puhul on tegemist A-meetodiga. Lisaks sellele on mahuindikaatorite (koostatud lepingute arv jms) kogumine nende standardteenuste puhul B-meetod, kui ei leita meetodit, mis võimaldaks neid indikaatoreid kohandada kvaliteedimuutustega.

Osa õigusteenuste toodangust on seotud hoonete maksumusega, mis moodustab osa vara ostmisega seotud ülemineku kuludest. See tähendab, et nende hoonetega seotud hinna- või mahuindeksit võib kasutada õigusteenuste hinna või mahu asemel. Kindlasummaliste tasude kasutamise korral piisab selle tasu muutumise jälgimisest aja jooksul. Kui tasu võrdub protsentuaalse osaga hoone hinnast, tuleks hinnaindeksis ühendada tasu protsentuaalse osa muutumine ja hoone hinna muutumine. Mõlemal juhul on tegemist B-meetodiga, sest kvaliteedimuutusi on raske arvesse võtta.

Ettevõtjatele pakutavate teenuste puhul on kõnealusel turul kaks peamist hinnamehhanismi: juriste saab palgata tunnitasu alusel või kindlasummalise tasu eest vastavalt lepingule. Esimesel juhul võib B-meetodina kasutada tariife või tunnitasul põhinevaid lähenemisviise. Teisel juhul (lepingujärgselt fikseeritud tasumääraga teenused) oleks A-meetodiks lepinguliste hindade hoolikas jälgimine, näiteks representatiivsetele hindadele rajatud lähenemisviisi kohaselt (vt käesoleva lisa jaotis 2), kui lepinguliigid oleksid homogeensed. Mudelhinnal põhinev meetod võib samuti sobida ja olla A-meetod, eeldusel, et on täidetud käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud kriteeriumid.

3.12.2. CPA 74.12 – Arvepidamis-, raamatupidamis- ja auditeerimisteenused; maksualase nõustamise teenused

Arvepidamisteenuse A-meetod oleks deflaatorite konstrueerimine olulisimate lepingu alusel pakutavate teenuste lepinguliste hindade põhjal, näiteks kasutades representatiivsetel hindadel põhinevat lähenemisviisi (vt käesoleva lisa jaotis 2). Kindlaksmääratud hinnaga teenuseid tuleks regulaarselt kontrollida selle tagamiseks, et välised mõjud, näiteks raamatupidamisstandardite muutumine või muudatused õigusaktidega ettenähtud raamatupidamisinõuetes (näiteks maksudeklaratsioonide puhul), ei põhjusta märkimisväärseid muudatusi mõõdetavas toodangus ega toodangu kvaliteedi muutusi. A-meetodiks võib pidada ka mudelhinnal põhinevat lähenemisviisi.

Koguseindikaatorite, näiteks (üldistes kategooriatesse jaotatud) täidetud maksudeklaratsioonide arvu kasutamine oleks majandusharu teatava osa puhul B-meetod. Tariifide ja tunnitasude kasutamine oleks B-meetod, sest sellisel juhul jäetaks mõningad tootlikkuse muutused arvesse võtmata.

3.12.3. CPA 74.14 – Äri- ja juhtimisalased nõustamisteenused

Selliste teenuste puhul on A-meetod tegelike lepinguhindade kogumine. Kontrollida tuleb lepingute kvaliteedi muutumist aja jooksul.

Tegelike hindade asemel võib koguda mudelhindu ja ka see meetod oleks A-meetod, sest ta vastab käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud kriteeriumidele.

Tunnitasu põhjal pakutavate teenuste puhul võib B-meetodi kujundamiseks kasutada tariife või tunnitassid.

Tegeliku toodanguhinnaindeksi kasutamine ligikaudse näitajana kas õigusteenuste või arvepidamis-, raamatu-pidamis- ja auditeerimisteenuste ja maksualase nõustamise teenuste puhul oleks kõnealuste erinevate teenuste ühiste kulufaktorite tõttu B-meetod.

3.12.4. CPA 74.15 – Valdusettevõtja teenused

Kõnealuse teenustekategooria eripära tõttu puudub siin A-meetod. Erandina üldreeglist on B-meetodiks üksik-asjaliku sisendimeetodi kasutamine samal viisil, nagu on kirjeldatud kollektiivteenuste puhul käesoleva lisa jaotises 3.13.

3.12.5. CPA 74.2 – Arhitekti- ja inseneriteenused ning nendega seotud tehnilise nõustamise teenused

Mudelhindade kasutamine on A-meetod, kui on täidetud käesoleva lisa 2. jaotises nimetatud kriteeriumid.

Tariifide või tunnitassude kasutamist võib pidada B-meetodiks. Maavarade uuringute puhul on üheks võimalu-seks mahumõõtude kasutamine (näiteks tehtud katsepuuraukude arv või uuritava maa pindala), kuid sellisel juhul tuleks andmed jaotada maavarade ja uurimismeetodite lõikes, et seda saaks pidada B-meetodiks.

3.12.6. CPA 74.4 – Reklaamiteenused

Reklaamiteenused koosnevad kahest erinevast olulisest teenusest. Laias laastus on need “paigutamine” – reklaamipinna müük olenemata meediavahendist – ja “teostamine” – välja arvatud seotud kulud, näiteks fil-mide tootmine ja fototeenused.

Paigutamise puhul on A-meetod tegelike lepinguhindade kogumine, kasutades selliseid noteeringuid nagu tele-reklaami sekundi hind, poole lehekülje suuruse ajalehereklaami hind, stendiruumi ruutmeetrihind või veebi-lehe nupu hind. On oluline, et kvaliteediaspektina võetaks arvesse reklaami vaatajate arvu. Lisaks sellele tuleks püüda andmeid korrigeerida vastavalt tippaja vaatajate arvule. Mudelhindade kasutamine oleks samuti A-mee-tod, kui on täidetud jaotises 2 sätestatud tingimused. Võib kasutada ka andmeid koguste kohta, kuid selleks, et tegemist oleks A-meetodiga, tuleks need koostada väga üksikasjalikul ja representatiivsel tasemel ja kvalitee-dimuutusi arvesse võttes.

Teostamise puhul on A-meetodiks lepinguhinnad, kuid kogutud hindade tõlgendamisel tuleb tähelepanu pöörata sellele, et need ei hõlmaks tootmiskulusid. Mudelhinnal põhinevat meetodit võib samuti pidada A-meetodiks, kui on täidetud käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud kriteeriumid. Tariifid ja tunnitassud on B-meetodid.

3.12.7. CPA 74.5 – Töövahendus ja personali komplekteerimine

Kui töötajale maksab personaliotsingubüroo, on palgatud töötajate palgamääraindeksitel põhinevad meetodid B-meetodid. A-meetod hõlmaks tootlikkust ja kvaliteediga kohandamist ning kajastaks personaliotsingubüroo kehtestatud halduskulusid. Lepingulised hinnad, mis hõlmavad teatavat liiki töötajate hinnapakumisi, on A-meetodid, kui kvaliteedimuutusi nõuetekohaselt arvesse võetakse. Ka mudelhinnal põhinev meetod võib olla A-meetod, kui on täidetud käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud kriteeriumid.

Kui kohaldatakse palga protsendimäära, rakendatakse eespool nimetatud meetodeid ja liigitusi, kuid kõnealu-sel juhul tuleks neid kombineerida andmetega protsendimäärapõhiste tasude kohta. Kui teave protsendimää-rade kohta ei ole kättesaadav, võib B-meetodina käsitada palgamääraindeksid.

3.12.8. CPA 74.6 – Juurdlus- ja turvateenused

A-meetod on tegelike lepinguliste hindade kogumine. Nende lepingute alusel pakutavaid teenuseid tuleb hoolikalt jälgida, et vajaduse korral tuvastada kvaliteedi muutumine. Käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud tingimustel on ka mudelhindade kasutamine A-meetod.

Tunnitasu põhjal pakutavate teenuste puhul võib B-meetodi kujundamiseks kasutada tasumäärasid või tunnitassid.

Turvateenuste puhul on otstarbekas kasutada mahuindikaatorina jälitus- või valvetegevuse töötundide arvu ja eradetektiivide poolt uuritud juhtumite ja teenindatud klientide arvu. Kui need mahuindikaatorid on piisavalt asjakohased, võib neid pidada B-meetoditeks.

3.12.9. CPA 74.7 – Puhastusteenused

Kodumajapidamistele pakutavate teenuste, näiteks aknapesuteenuste ja korstnate puhastuse puhul võib teavet tarbijahinna kohta kasutada kodumajapidamiste tarbimise A-meetodina ja vahetarbimise B-meetodina.

Puhastusteenuste puhul võib kasutada puhastatavate tööruumide pindalasid (ruutmeetrites) või samalaadseid indikaatoreid. Kui need ei ole kättesaadavad, võib eeldada, et tehtavate puhastustööde maht vastab tööruumide kogupindalale, või kasutada muid samalaadseid eeldusi.

3.12.10. CPA 74 ülejäänud teenused

Kategooriasse CPA 74 kuuluvate teenuste puhul, mida ei ole selgelt loetletud jaotistes 3.12.1–3.12.9, võib A-, B- ja C-meetodite liigituse tuletada otsuses 98/715/EÜ sätestatud sobivate meetodite üldkriteeriumidest. Üldiselt on tegelikele (lepingulistele) hindadele või mudelhindadele (käesoleva lisa jaotises 2 kirjeldatud tingimustel) toetuvate meetodite puhul tegemist A-meetoditega. Kui teenuste eest tasumine toimub tunnitasu alusel, võivad tariifid ja tunnitassid olla B-meetodiks. Teenuste toodangu osas representatiivsed mahuindikaatorid võivad samuti olla B-meetodid. Sisendimeetodid on C-meetodid.

3.13. CPA 75 – Avaliku halduse ja riigikaitse teenused; kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused**Individuaalteenused**

Individuaalteenuste puhul vastavad A- ja B-meetodite kriteeriumidele ainult toodangut mõõtvad meetodid. Sisendimeetodid on C-meetodid.

Toodanguindikaatoril põhinev meetod on A-meetod, kui indikaatorid vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- indikaatorid peaksid hõlmama kõiki tootja poolt toodetud teenuseid, mida pakutakse väliskasutajatele, kuid ei midagi muud; arvesse ei tohiks võtta põhitootmise lisatoiminguid,
- indikaatoreid tuleks kaaluda iga toodanguliigi kuludega baasaastal,
- indikaatorite määratlus peaks olema võimalikult üksikasjalik,
- indikaatorid peaksid olema kvaliteediga kohandatud.

Kui kriteeriumid ei ole täies ulatuses täidetud, näiteks kui detailsusaste võiks olla suurem või kui kvaliteeti ei ole arvesse võetud, muutub asjaomane meetod B-meetodiks. Kui mahuindikaatoril põhinev meetod ei mõõda tegelikult toodangut, vaid pigem sisendit, tegevust või tulemusi (välja arvatud juhul, kui tulemusi võib tõlgendada kui kvaliteediga kohandatud toodangut) ja/või kui hõlmatud toodang ei ole representatiivne, on tegemist C-meetodiga.

Kollektiivteenused

Enamik kategooriasse CPA 75 kuuluvaid teenuseid on kollektiivteenused. Kollektiivteenuste puhul on meetodite liigitus laias laastus sama kui individuaalteenuste puhul, kuid kollektiivteenuste toodangu määramiseks keerukusest tulenevalt on kaks olulist erandit:

- kollektiivteenuste puhul on sisendimeetodid B-meetodid,
- tegevuse mahuindikaatorite kasutamine on B-meetod.

Üheainsa sisendi mahuindikaatori kasutamise puhul ei ole tegemist B-meetodiga: kui kasutatakse sisendimeetodeid, peaksid need hindama iga sisendi mahtu eraldi, võttes arvesse sisendite kvaliteedimuutusi eelkõige seoses töötajate hüvitistega.

Kvaliteediga kohandatud sisendi mahu summat ei tohiks täiendavalt kohandada seoses tootlikkuse ega kvaliteediga.

3.14. CPA 80 – Haridusteenused

Kõik A- ja B-meetodid peaksid vastama järgmistele üldistele kriteeriumidele:

- täielik või peaaegu täielik kaetus,
- stratifitseerimine vähemalt järgmistesse kategooriatesse: alusharidus, algharidus, teise taseme alumise astme haridus, teise taseme ülemise astme haridus (üldharidus/kutseharidus), kõrgharidus (ülikooliharidus/muu) ja muu haridus. Kõrghariduse puhul tuleks stratifitseerida ka ainete kaupa (näiteks reaalarvite kursuste ja meditsiinkursuste eristamine humanitaarainete kursustest).

Turuteenused – A-meetod on toodangu deflateerimine sobiva tootjahinnaindeksiga iga haridusteenuseliigi puhul. Hinnaindeksite puhul tuleks arvesse võtta pakutava teenuse kvaliteeti ning olla veendunud, et kasutatakse alushindu (st hindu, mis sisaldavad võimalikke tootesubsiidiume).

B-meetod on sellise asjakohase tarbijahinnaindeksi kasutamine, mida on korrigeeritud vastavalt alushindade väärtusele ja milles kajastub osutatava teenuse kvaliteet.

Kui turuteenuste puhul ei ole võimalik neid meetodeid kasutada, võib kasutada ka toodanguindikaatoril põhinevaid A- ja B-meetodeid, mida allpool kirjeldatakse seoses turuväliste teenustega. Kõiki sisendipõhiseid meetodeid käsitatakse C-meetoditena.

Turuvälised teenused – Et puuduvad hinnad, siis on turuvälise toodangu puhul ainus A-meetod kasutada “õpilastunde”, mida kohandatakse vastavalt vajadusele kvaliteediga ja mille puhul kasutatakse eespool kirjeldatud stratifitseerimist. Kui kasutatakse piisavalt üksikasjalikke õpilastunde, kuid neid ei kohandata kvaliteediga, on tegemist B-meetodiga.

Õpilaste arvu kasutamine õpilastundide asemel on nende meetodite puhul lubatav, kui on võimalik tõendada, et tundide arv, mille jooksul õpilasi õpetati, on piisavalt stabiilne. Sellise meetodi kasutamist soovitatakse kolmanda taseme hariduse ja kaugõppe puhul.

Kõik sisendipõhised meetodid ning meetodid, mille puhul ei kasutata minimaalset stratifitseerimist või mis ei hõlma piisavat osa kõnealusest sektoriga, on C-meetodid. Ka õpetajatundide arvu kasutamine on C-meetod.

3.15. CPA 85 – Tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenused

3.15.1. CPA 85.11 – Haiglateenused

Turutoodang

Haiglate turutoodangu deflateerimine sobiva tootjahinnaindeksiga on A-meetod. Tarbijahinna kasutamine on samuti A-meetod eeldusel, et hinnad kirjendatakse brutosummana ilma võimalike tagasimakseteta ning indeksit kohandatakse vastavalt alushindadele (juhul kui toodete puhul makstakse subsiidiume). Kui hinnad kirjeldatakse netosummana, on tarbijahinnaindeksi kasutamine C-meetod. Vähem sobiva tootjahinnaindeksi kasutamise puhul on tegemist B-meetodiga.

Toodanguindikaatoritel põhinevad meetodid, mida peetakse allpool A- või B-meetoditeks, on turutoodangu puhul samuti olulised.

Turuväline toodang

Kategooria CPA 85.11 raames tuleb eristada eri liiki haiglateenuseid, et võtta arvesse eri teenusekategoriate keerukuse taset. Sisendimeetodid on kõigil juhtudel C-meetodid.

- a) Üld- ja erihaiglate teenused statsionaarsetele patsientidele

Diagnoosirühmade (DRG) liigitusele põhinevate ja täielikult kvaliteediga kohandatud mahuindikaatorite kasutamine on A-meetod.

Kui hõlmatud on ainult ravikoosseisu muutused diagnoosirühmade kaupa, on B-meetodile esitatavad nõuded täidetud.

Meetodid, mille puhul koju lubatavate patsientide liigitamiseks kasutatakse rahvusvahelist haiguste klassifikatsiooni (ICD), võivad olla ka B-meetodid, kui diagnoosid pannakse kirja väga üksikasjalikult ja kasutatakse sobivaid kulukoefitsiente.

Töötlemata toodanguindikaatorite, näiteks koju lubatud patsientide arvu kasutamine loetakse C-meetodiks.

b) Haiglate psühhiaatriateenused

Ka siin on A-meetodiks üksikasjalikud diagnoosirühmadel põhinevad indikaatorid, mida on täiel määral kohandatud kvaliteediga ja sobivate kulukoefitsientidega.

Diagnoosirühmadel põhinevad indikaatorid, mis on kvaliteediga kohandatud vaid osaliselt, on B-meetodid. Mõnevõrra nõrgem meetod, mida loetakse siiski B-meetodiks, on voodipäevade (haiglas veedetud päevade) arv, mis esitatakse hooldustasemete kaupa ja mida kaalutakse kulusid käsitleva representatiivse teabega.

Toodangumeetodid, mis ei erista hooldustasemeid, liigitatakse C-meetoditeks.

c) Haiglate taastusraviteenused

Diagnoosirühmad, mille puhul võetakse kvaliteeti täiel määral arvesse, on A-meetod.

Kui kvaliteedimuutusi võetakse arvesse ainult osaliselt, loetakse diagnoosirühmadel põhinevad toodanguindikaatorimeetodid B-meetoditeks. Sama põhimõtte kehtib ka siis, kui kasutatakse hooldustasemete kaupa esitatud voodipäevi. Kui on võimalik näidata, et erinevad taastusraviteenused on suhteliselt homogeensed, võib voodipäevade arvu pidada B-meetodiks.

d) Õendusteenused (meditsiinilise järelevalve all)

Hooldustasemete kaupa esitatud ja kvaliteediga kohandatud voodipäevad on soovitatav A-meetod. Eri hooldustasemeid käsitlevad andmed võib saada otse, rakendades süstemaatilist klassifikatsiooni, või kaudselt, rühmitades sama hooldustaset pakuvad asutused.

Hooldustasemete kaupa esitatud ja kvaliteediga kohandamata voodipäevad vastavad B-meetodi nõuetele. Kui teenused on suhteliselt homogeensed, võib B-meetodiks lugeda voodipäevade arvu.

3.15.2. CPA 85.12 – Arstiteenused

Turutoodang

Tootjahinnaindeksi kasutamine on A-meetod. Tarbijahinnaindeksi kasutamine on samuti A-meetod, kui hinnad on kirjendatud brutosummana ilma võimalike tagasimakseteta. Tarbijahinnaindeksi, mille puhul hinnad kirjendatakse netosummana ilma tagasimakseteta, on C-meetod. Kõik allpool kirjeldatud turuvälise toodangu A- ja B-meetodid on samuti sobivad.

Turuväline toodang

Eristada tuleks peamiselt üldarstide ja eriarstide pakutavaid teenuseid.

a) Üldarstide teenused

A-meetod on nõustamiste arv, mis on esitatud raviliikide kaupa ja mida on kohandatud kvaliteedimuutustega. Ligikaudsete kaalude või ainult osaliselt kvaliteediga kohandamise puhul on raviliikide kaupa esitatud nõustamiste arv B-meetod. B-meetodina võib kasutada ka nõustamiste arvu, kui eri raviliigid on vajalike vahendite osas piisavalt homogeensed (samasugused kulukoefitsiendid).

b) Eriarstide teenused

Eriarsti eriala ja raviliigi kaupa jaotatud esmavisiitide arv, mida on kohandatud kvaliteediga ja kaalutud sobiva kulukoefitsiendiga, on A-meetod. Sama indikaator, mida ei ole kvaliteediga kohandatud, oleks B-meetod. Kui eristamine raviliikide lõikes ei ole võimalik, ei ole esmavisiitide arv sobiv indikaator. Sellistel tingimustel on B-meetodiks visiitide koguarv. Eriarstide eristamine on B-meetodi puhul hädavajalik.

3.15.3. CPA 85.13 – Hambaraviteenused

Enamik hambaraviteenuseid on turuteenused. A-meetod on alushindade ja kvaliteedimuutustega kohandatud tarbijahinnaindeksi kasutamine. Hinnad tuleb kirjendada brutosummana ilma võimalike tagasimakseteta ja tarbijahinnaindeksi tuleb arvutada piisavalt üksikasjalikult. Kui hinnad kirjendatakse netosummana ilma tagasimakseteta, on tarbijahinnaindeksi kasutamine C-meetod. Kvaliteediga kohandatud ravijuhtude arv raviliikide kaupa on A-meetodi nõuetele vastav toodanguindikaatorimeetod. Nagu ka eriarstide puhul võib eeldada, näitab esmavisiitide arv täielike ravijuhtude arvu.

Esmavisiitide arv raviliikide kaupa (kvaliteedimuutustega kohandamata) on B-meetod. Kui eristamine raviliikide kaupa ei ole võimalik, ei ole ainult esmavisiitide loendamisel mõtet. Sellistel tingimustel on B-meetodiks nõustamiste (visiitide) koguarv.

3.15.4. CPA 85.14 – Muud tervishoiuteenused ja CPA 85.15 – veterinaarteenused

Peaaegu kõiki kõnealuseid teenuseid pakutakse turuteenustena ja seega on tarbijahinnaindeksi sobiva komponendi kasutamine soovitatav lähenemisviis. Kui alushindu kohandatakse, on tegemist A-meetodiga ja kui seda ei tehta, siis B-meetodiga.

3.15.5. CPA 85.31 – Sotsiaalhoolekandeteenused koos majutusega

Turutoodangu puhul on (alushinnaga kohandatud) tarbijahinnaindeksi vajaliku komponendiga deflateerimine A-meetod. A-meetodi nõuetele vastab ka asutusteliikide kaupa esitatud majutuspäevade arv, mida on kohandatud kvaliteedimuutustega.

Kui kohandamine kvaliteediga puudub, on tegemist B-meetodiga. Ka majutuspäevade kogusumma võib liigitada B-meetodiks.

3.15.6. CPA 85.32 – Sotsiaalhoolekandeteenused ilma majutusega

Kuivõrd need teenused on turuteenused, on asjaomase tarbijahinnaindeksi alushindadega kohandatud komponendi kasutamine A-meetod. Ilma tarbijahinnaindeksi väärtuse sellise kohandamiseta on tegemist B-meetodiga.

Hooldustasemetega kaupa esitatud hooldusaluste isikute arv on A-meetod turuvälise toodangu puhul. Hooldusaluste isikute kogusumma kasutamist peetakse B-meetodiks.

3.16. CPA 90 – Reovee- ja jäätmekäitlusteenused, puhastus- jms teenused

A-meetodid hõlmavad selliste sobivate tootjahinnaindeksite (kui need on kättesaadavad) ja toodangu mahuindikaatorite (nt kogutud jäätmed tonnides) kasutamist, mida on kohandatud teatavate teenuse kvaliteeti näitavate omadustega, nt kogumise regulaarsus ja erijäätmete (nt mürgiste saasteainete) töötlemine.

B-meetodite hulka kuulub üksikasjalike tarbijahinnaindeksite kasutamine nii kodumajapidamiste kui ka äritarbijate puhul (kui ettevõtjatele pakutavate teenuste hindade areng on sarnane kodumajapidamistele pakutavate teenuste omaga). Turuväliste teenuste puhul loetakse toodangu mahuindikaatorid B-meetoditeks, kui nende indikaatorite kaetus on piisav ja nad on piisavalt üksikasjalikud.

3.17. CPA 91 – Mujal liigitamata organisatsioonide teenused

Sel juhul on A-meetod üksikasjaliste andmete kogumine tegelikult liikmetele pakutavate teenuste pakkumise kohta ja nende esitamine äärmiselt üksikasjalikult ja pakkumiskuludega kaalutuna. Näiteks kutseorganisatsioon, kes pakub oma liikmetele õigust, konverentsi-, eksami- ja akrediteerimisteenusi, peaks esitama andmed iga sellise tegevuse kohta ning religioosne organisatsioon peaks esitama andmed teenistustel osalemise ja peetud teenistuste arvu kohta.

B-meetod on liikmete arvu kasutamine toodangu asemel, kuid arvesse tuleb võtta liikmesuse eri liike, kui nendega kaasneb eri teenuste saamise õigus, ning peab olema selge, et liikmete kasutatavate teenuste arv keskmiselt ei muutu aastate lõikes märkimisväärselt.

3.18. CPA 92 – Vabaaja-, kultuuri- ja sporditeenused*Publikule pakutavad teenused*

Ainult kodumajapidamistele pakutavate teenuste puhul on A-meetod alushinnaga kohandatud üksikasjaliste tarbijahinnaindeksi kasutamine müüdud piletite väärtuse deflaatorina. Sellise meetodi puhul tuleb arvesse võtta allahinnatud pileteid ja muid omadusi, mis mõjutavad märkimisväärselt kvaliteeti (nt tasuta kavad ja telefoni teel broneerimine).

B-meetodid on sellisel juhul tarbijahinnaindeksi kasutamine nende teenuste puhul, mida pakutakse ka ettevõtjatele (kui on võimalik tõendada sellise eelduse otstarbekust) või kohtade ja etenduse liigi kaupa liigitatud müüdud piletite arvu kasutamine mahu mõõtmiseks. Kui puuduvad andmed piletite kohta, võib B-meetodina kasutada esituste arvu.

Raamatukogud

Raamatukogude puhul on A-meetod laenutusandmete (liigitatuna peamiste objektide kaupa) kombineerimine külastust käsitlevate andmetega, mida kohandatakse kvaliteediteguritega, näiteks saadaolevate võrdlusmaterjalide skaalaga. Sellise kombinatsiooni saavutamiseks sobib kõige paremini kuludega kaalumisel põhinev lähenemine. Kõiki pakutavaid turuteenuseid tuleb mõõta müügiväärtusena, mis deflateeritakse sobiva hinnaindeksiga.

Raamatukogude puhul on B-meetod (peamiste objektide kaupa liigitatud) laenutusandmete kasutamine raamatukogu üldtoodangu indikaatorina.

Hasartmängude ja kihlvedude korraldamise teenused

Hasartmängude ja kihlvedude korraldamise teenuste puhul on A-meetod teenustasusid käsitlevate andmete otsene deflateerimine nende teenuste hinnaindeksiga, võttes vajadusel arvesse kohandusi kvaliteedimuutustega.

Kihlvedude korraldamise puhul on B-meetod sõlmitud kihlvedude arvu kasutamine mahuindikaatorina. Eristada tuleks kõiki kihlvedude korraldamise mooduseid (telefon, Internet, poed) ja (ideaaljuhul) ka eri liiki mängu, kusjuures kaaludena tuleks kasutada baasperioodil sõlmitud kihlvedude kogusumma suhtarvu. Kasinode puhul on B-meetod sisenenud isikute arvu käsitlevate andmete kasutamine.

Filmide tootmine ja töötlemine, raadio- ja televisiooniteenused

Filmide ja tele-/raadioprogrammide tootmise puhul on B-meetodid teatavate mudeltoodete hindade kogumine (nt pool tundi omamaist telekomöödiat, tund aega raadioreportaaži) või selliste peamiste programmi liikide kaupa liigitatud programme käsitlevate koguseliste andmete kasutamine, mida on kaalutud nende osaga programmide koguväärtuses.

Uudisteagentuurid

A-meetod on mudelhindadel põhineva meetodi kasutamine, lähtudes uudisteenuse tellimustest. Mudelhindadel põhinev meetod peaks vastama käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud üldistele põhimõtetele.

Uudisteagentuuride puhul on B-meetod ettevõtjate endi mahu- ja kvaliteediindikaatorite kasutamine toodangu mõõtmiseks, kui neid indikaatoreid on võimalik võrrelda kogu majandusharu lõikes ning nende määratlus on aja jooksul stabiilne.

Spordirajatised

A-meetodid on alushindadega kohandatud üksikasjalike tarbijahinnaindeksi andmete kasutamine või piletiliikide ja võimaluse korral tegevuste kaupa jaotatud müüdud piletite arvu kasutamine. Mõningal määral tuleks meetodeid kohandada, võttes arvesse rajatiste kvaliteeti, ning maksvaid vaatajaid tuleks osalejatest eraldi mõõta.

B-meetod on müüdud piletite kasutamine, kui neid ei ole eri teenuseliikide kajastamiseks piisavalt liigitatud või kui nende puhul kasutatakse üksikasjalikke tarbijahinnaindeksi andmeid, mis ei ole kõnealuste tegevuste puhul täielikult representatiivsed.

3.19. CPA 93 – Muud teenused

Käesolev jaotis hõlmab väga laia teenustevalikut; allpool käsitletakse peamisi käesoleva jaotisega hõlmatud teenuseid.

Pesumaja- ja keemilise puhastuse teenused

Kodumajapidamiste puhul võivad nende teenuste kohta olla olemas tarbijahinnaindeksi andmed (selvepesula kasutamise ja standardesemete keemilise puhastuse kulud). Ettevõtjatele pakutavate teenuste puhul on sageli tegemist lepingulise suhtega ning sobivaks mahuindikaatoriks võivad olla pestud materjali kilod või standardsete masinatäite arv. Nii tarbijahinnaindeksi kui ka mahuandmete kasutamist loetakse B-meetoditeks.

Juuksuriteenused

Selliseid teenuseid pakutakse peaaegu ainult kodumajapidamistele ja need kajastuvad tarbijahinnaindeksis. Parim meetod on mudelhindade kasutamine, kus mudeliks on representatiivne standardtoode, näiteks pesu ja lõikus. Tarbijahinnaindeksi andmete näol on tegemist A-meetodiga, kui need on kohandatud alushindadega.

Matuseteenused

Selliseid teenuseid pakutakse ainult kodumajapidamistele ja need kajastuvad tarbijahinnaindeksis. Majandusharus on olemas standardtooted ja seega on hinnakujundus läbipaistev ning tarbijahinnaindeksi andmete kasutamine on A-meetod, kui andmed on kohandatud alushindadega.

Muud teenused

Sellesse kategooriasse kuuluvad mitmesugused teenused, millest enamust pakutakse standardtoodetena (nt kosmeetikateenused, tutvumisteenused, astroloogid, prostituudid), mille hinna saab kindlaks määrata eri ajavahemikel ning mille kohta saab koostada hinnaindeksi. Selliste standardtoodete kasutamine on A-meetod, kui kõik kvaliteediga seotud aspektid on arvesse võetud, ja B-meetod, kui neid ei ole arvestatud.

4. A-, B- JA C-MEETODID TEATAVATE TEHINGUKATEGOORIADE PUHUL**4.1. Vahetarbimine**

Vahetarbimise deflateerimise A-meetod vastab järgmistele kriteeriumidele:

- deflateerimine toimub toodete kaupa,
- omamaine toodang ja importtooted deflateeritakse eraldi,
- kasutatakse kas andmeid vahetarbimise tegelike hindade kohta või omamaise toodangu puhul iga toote suhtes määratletud A-meetodeid (võttes arvesse eri hindamisaluseid) ja importtoodete puhul järgmises jaotises kirjeldatud A-meetodeid.

B-meetodite puhul ei pruugi olla võimalik eristada omamaist toodangut impordist või kasutatakse neis meetodeid, mis on kõnealuste toodete puhul liigitatud B-meetoditeks.

Kui vahetarbimine deflateeritakse agregeeritud tasemel ilma tooteid käsitlevaid üksikasju arvesse võtmata, on tegemist C-meetodiga. Kui kasutatakse deflateerimismeetodeid, mis asjaomaste toodete puhul on liigitatud C-meetodite hulka, on need meetodid ka vahetarbimise puhul C-meetodid.

4.2. Kauba eksport ja import

A-meetodid peaksid kogu ekspordi ja impordi puhul põhinema kvaliteediga kohandatud hinnaindeksite kasutamisel. Hinnaindeksid peaksid olema kooskõlas väärtusi käsitlevate andmete deflateerimisel kasutatava toodete liigitusega. Nende hindamine peaks vastama jooksevhindade andmete hindamisele, st ekspordi puhul FOBi ja impordi puhul kas FOBi või CIFi hindamisele.

Deflateerimist hinnaindeksiga, mis ei kajasta kvaliteedimuutusi adekvaatselt, tuleks käsitada B-meetodina.

Tootegruppide puhul, mis on aja jooksul piisavalt homogeensed, võib B-meetodiks lugeda ka ühikuväärtuste indekseid. Ühikuväärtuste indeksi sobivuse määramisel ei tohiks toetuda ainult arusaamale konkreetse kaubagrupi sisust, vaid tuleks uurida ka ühikuväärtuste indekseid volatiilsust.

Enne tootjahinnaindeksite otstarbekaks kuulutamist tuleb nende sobivust hinnata igal konkreetsel juhul eraldi. Kõigepealt peaks indekse kaetud olema asjakohane. Kui konkurentsist tulenevalt on hinnad siseturul ja imporditurul sarnased, võib tootjahinnaindeksi vahetut kasutamist pidada sobivaks, sest erinevused hindade vahel on väikesed. Kui turutingimused on sellised, et omamaised hinnad ei kajasta piisavalt imporditud või eksporditud kaupade hindu, tuleb tootjahinnaindeksid nende erinevustega kohandada ja alles siis võib neid pidada sobivateks B-meetoditeks. Kui impordi- ja ekspordihindu mõjutab ainult vahetuskursi kõikumine, tuleb tootjahinnaindeksit vastavalt kohandada, et meetodit võiks pidada B-meetodiks. Kui hindu mõjutavad muud tegurid, peab tootjahinnaindeksite sobivaks kuulutamisele eelnev kohandamine olema keerukam.

Impordi deflateerimine välisriigi ekspordihindadega on B-meetod, kui toote katvus on täpne ja vajaduse korral on tehtud kohandamised vahetuskursi liikumisega ja kahe riigi vaheliste üldhindade erinevate muutustega.

C-meetodite hulka kuulub ühikuväärtuste indeksi kasutamine tootegruppide puhul, mis ei ole piisavalt homogeensed.

4.3. Teenuste eksport ja import

Teenuste ekspordi ja impordi hindade ja mahtude hindamise sobivad meetodid peaksid kajastama iga sellise teenuse toodangu jaoks määratletud meetodeid. Kui on soovitatud kasutada hinnaindeksid, peaksid need kajastama tegelikult makstud ekspordi- või impordihindu, kui neid kasutatakse teenuste ekspordi ja impordi deflateerimiseks.

Et tegemist oleks A-meetodiga, tuleks mitteresidentide (üksikisikud või valitsusasutused) kodumaal tehtud kulutused deflateerida tarbijahinnaindeksiga, mis on kooskõlas mitteresidentide ostetud toodete valikuga. Kui kasutatakse tarbijahinnaindeksid, mis hõlmavad kitsamat või laiemat tootevalikut kui mitteresidentide ostetud tootevalik, on tegemist B-meetodiga.

Välisriikides viibivate omamaiste residentide (üksikisikud või valitsusasutused) kulutuste puhul on A-meetod külastatava välisriigi vahetuskursiga kohandatud üksikasjalike ja sobivate tarbijahinnaindeksite kasutamine. Selliste välisriigi tarbijahinnaindeksite kasutamine, mille katvus on kitsam või laiem, on B-meetod.

Turustamise puhul, mis on kaubanduslik tegevus, on asjakohane hulgi- ja jaekaubanduse juurdehindluse suhtes kohaldatav meetodite liigitus.

4.4. Väärisesemete soetamine miinus realiseerimine

A-meetodi puhul kasutatakse väärisesemeid tootva majandusharu sobivat tootjahinnaindeksit, mida on nõuetekohaselt kohandatud kvaliteedimuutustega (see võib olla võimalik näiteks juveelitööstuse puhul). Kui mudelhindadele või detailipõhistele hindadele toetuv lähenemisviis vastab käesoleva lisa jaotises 2 sätestatud kriteeriumidele, võib see teatavat liiki väärisesemete puhul olla A-meetod.

Kui teenustasuga teenuste puhul on teenustasu osa käideldavate esemete väärtusest, hõlmab nõuetekohane hinnaindeks nii teenustasu protsendimäära kui ka väärisesemete (konkreetsed alamliigi) väärtuse muutusi. Sellisel juhul oleks tegemist A-meetodiga.

Väärisesemete tootmise B-meetodid on võrdlused (kas omamaiselt või rahvusvaheliselt) tihedalt seotud toodetega, näiteks sama kunstniku maaliga, ja jaotamine koostisosadeks (sobib paremini juvelide ja keerukate toodete puhul).

Vahendustasude ja juurdehindluste puhul on B-meetodiks väärisasjade väärtusel põhineva indeksi kasutamine. Väärisasjade puhul on vahendustasu sageli protsendimäär väärisasja väärtusest ja seepärast on mõistlik eeldada, et mõlemad on omavahel piisavas korrelatsioonis, et tegemist oleks B-meetodiga. Seega eeldatakse vaiki-misi, et teenustasu protsendimäär on püsiv.

Kuigi kauplemise objektiks olnud väärisasjade liikide kaupa esitatud arvu kasutamine ei ole nii sobiv, on siiski tegemist B-meetodiga. Sobivam on see homogeensete toodete puhul.

Üldise hinnaindeksi kasutamine on C-meetod.

II LISA

LIIGITUSTE RAKENDAMISE AJAKAVA

Konkreetsed toote puhul tähendab rakendamiskuupäev (nt 2004) seda, et nõukogu direktiivi 2223/96 kohaselt Eurostatile esitatavad iga-aastased püsivhindade andmed 2004. aastal ja pärast seda peaksid vastama selle toote puhul määratletud A/B/C liigitusele. Täpsemalt tähendab see, et alates sellest kuupäevast ei ole C-meetodite kasutamine kõnealuse toote puhul enam lubatud.

Tooterühmad	Rakendamiskuupäev
Suured seadmed	2006
CPA 30.02: Arvutid ja muud andmetöötlusseadmed	2004
CPA 45: Ehitustööd	–
CPA 64: Posti- ja telekommunikatsiooniteenused	2005
CPA 65: Finantsvahendusteenused, v.a kindlustuse ja pensionifondi teenused	2005
CPA 66: Kindlustuse ja pensionifondi teenused, v.a kohustuslik sotsiaalkindlustus	2005
CPA 67: Finantsvahenduse abiteenused	2005
CPA 70: Kinnisvarateenused	2004
CPA 71: Operaatorita masinate ja seadmete renditeenused ning tarbeesemete ja kodumasinate väljajüürimisteenused	2004
CPA 72: Arvutiteenused ja nendega seotud teenused	2005
CPA 73: Teadus- ja arendusteenused – turuosa	2006
CPA 73: Teadus- ja arendusteenused – turuväline osa	2004
CPA 74: Muud ettevõtlusteenused	2006
CPA 75: Avaliku halduse ja riigikaitse teenused; kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused – kui tegemist on kollektiivteenustega	2004
CPA 75: Avaliku halduse ja riigikaitse teenused; kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused – kui tegemist on individuaalteenustega	2006
CPA 80: Haridusteenused	2006
CPA 85: Tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenused	2006
CPA 90–93: Muud ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenused	2006
Tehingukategooria	Rakendamiskuupäev
Vahetarbimine	2006
Kauba eksport ja import – v.a suured seadmed	2004
Suurte seadmete eksport ja import	2006
Teenuste eksport ja import	2006
Väärisesemete soetamine miinus realiseerimine	2006

Lubatud erandid**Austria**

CPA 70 ja 72: 2006

Taani

CPA 75 (individuaalne), 80 ja 85: 2012

Saksamaa

Kõik toote- ja tehingukategooriad (kuivõrd endiselt kasutatakse C-meetodeid): 2005, v.a CPA 72: 2006

Kreeka

CPA 30.02, 73 (turuväline), 75 (kollektiivne) ning kauba eksport ja import, v.a suured seadmed: 2005, muu: 2006

Hispaania

CPA 70: 2005, CPA 30.02, 65, 66, 67, 72, 73 (turuväline) ja 75 (kollektiivne): 2006

Iirimaa

CPA 30.02: 2005, CPA 64, 65, 66, 67, 70 ja 72 ning kauba eksport ja import, v.a suured seadmed: 2006

Luksemburg

Kõik toote- ja tehingukategooriad, v.a CPA 71: 2006

Portugal

CPA 30.02, 64, 65, 66, 67, 70 ja 72: 2006

Ühendkuningriik

CPA 65: 2006
